

Balbuties (koktavost)

Vymezení pojmu, symptomatologie, teorie ledovce, diagnostika, terapie

Vymezení pojmu

- řadí se mezi **poruchy fluence řeči** (spolu s tumultus sermonis)
- neexistuje jednotná definice x **jedna z nejtěžších druhů NKS**
- **definice dle Lehty (1990):**
„Koktavost pokládáme za syndrom komplexního narušení koordinace orgánů participujících na mluvení, který se nejnápadněji projevuje charakteristickým nedobrovolným (tonickým, klonickým) přerušováním plynulosti procesu mluvení.“
- podobor logopedie = **balbutologie**
- **balbutici**
- dopad na osobnost člověka, vzdělání, sociální adaptace

Symptomatologie

- nejtypičtější a nejnápadnější symptom = **nedobrovolné přerušování toku řeči**
- **složitý syndrom** – projevuje se souborem nejrůznějších příznaků
- symptomy **ve všech 4 jazykových rovinách**
- příznaky **se mění dle momentální situace a různě se kombinují**

Projevy v řeči

- **respirace** – narušené dýchání - nepravidelné, přerývané, povrchní, poruchy dých. pohybů
- **fonace** - problémy s fonací způsobeny spazmy v hlasivkách
 - tvrdé hlasové začátky – mohou způsobit až poškození hlasivek
 - někdy až neschopnost hlas vytvořit (na základě spazmatu)
- **artikulace** – neprojevuje se vadná výslovnost X průběh a. narušen křečemi obvykle na začátku slov a vět
 - tonická – prolongace = prodlužování hlásky, nejčastěji u výbušných hlásek („m....ám“) =závažnější forma
 - klonická – repetice = trhané opakování slabik a hlásek – nejčastěji na začátku slov („mmmmmmám“)
 - tonocklonická/klonickotonická – kombinace těch prvních dvou faktorů

- **dysprozódie** = narušení prozodických (modulačních) faktorů řeči (melodie, tempo, přízvuk,..)
 - monotónní řeč, zrychlené/kolísavé tempo řeči (na základě spazmat)
- **embolofrázie** = tzv. slovní vmetky - hláska/slabika/slovo pomáhající při překonávání křečí mluvidel a tím získávají čas pro překonání spazmatu (jo, no, žeáno, hmm,..)
 - spíše u dospělých b. než dětí (= maskovací manévr)
- **parafrázie** = opisy, synonyma – snaží se vyhnout problémové hlásce – dospělí, st. děti
 - projevuje se v obsahu řeči

Projevy v postoji k verbální komunikaci

- **negativní postoj ke komunikaci** – pokud se k. objevuje delší dobu a přetrvává
- nepříjemné pocity, obavy
- nesnaží se **vyhýbat** komunikaci x **náročným situacím a slovům**, které mu činní problém
- při opakovaném zážitku z komun. neúspěchu může dojít až do spontánního odmítání hovořit = **logofobie** = určitý situační strach – vyjádřit osobní názor, nedůvěra v sebe samého – vede až k izolaci balbutika

Narušené koverbální chování

- řady příznaků, které se objevují během mluvení a jsou **rušivé pro okolí**
 - grimasy, mrkání, kývání ze strany na stranu, přešlapování, manipulace s prsty a oblečením, celkový motorický neklid, pohyby čelistí, dotýkání se vlasů a krku, vyhýbání se zrakovému kontaktu
- **souhyby** = křečové stavy různých svalových skupin, objevují se nejčastěji před začátkem hovoru
- **součiny** = složité pohyby – za účelem získat čas/krycí manévr, kterým hledají jinou polohu, aby mohli lépe mluvit

Vliv situace

- porucha není konstantní – může docházet k útlumu/manifestování symptomů příznaků
- **důležitá aktuální kom. situace**
 - pozitivní situace – plynulost ř. se zlepší – mluví sám k sobě, šeptá, mluví za někoho jiného = dramaterapie (maňásek, loutka,..)
 - negativní situace – pokud si již dopředu uvědomí svůj problém - komunikace = zátěžový faktor: nemožnost připravit se na rozhovor, strach, neočekávaná komunikace, k. s cizími lidmi, nevyhnutelnost veřejně vystoupit, rozhovory s nadřízenými, citové napětí, výkyvy počasí a teplot vzduchu, nevolnost a nemoci,..

Osobnostní a další příznaky

- **zasahuje celou osobnost** – sebevědomí, interpersonální chování a emotivita
- **neurotické příznaky** – logofobie – znevýhodňuje přístup b. ke komunikaci – izolace
- spojení k. s nějakou neurózou – úzkostná psychoneuróza, enuréza, tiky, hysterie, depresivní neuróza, neurastenie,..
- projevy v **písémném projevu** - ztížený začátek psaní, narušení plynulosti vedení čáry, opakování, přepisování, škrtání
- **projevy v jemné motorice** – specifické rysy kresby
- **tělesné projevy** – změna frekvence pulzu, zvýšený krevní tlak, poruchy metabolismu, nespavost, větší unavitelnost

Analogie ledovce

- vrchol ledovce = řečový projev
- ledovec pod vodou – nevíme, jak je velký – zahrnuje osobnostní příznaky, vliv situace, postoj ke komunikaci,..

Video

- <https://www.youtube.com/watch?v=Pv-5NdEsy-I>

Zdroje

- Klenková, J. (2006). *Logopedie: Narušení komunikační schopnosti, logopedická prevence, logopedická intervence v ČR, příklady z praxe* (Vyd. 1.). Praha: Grada.
- Diplomová práce Sandra Szewczykova Vnímání koktavosti dítěte z pohledu dítěte

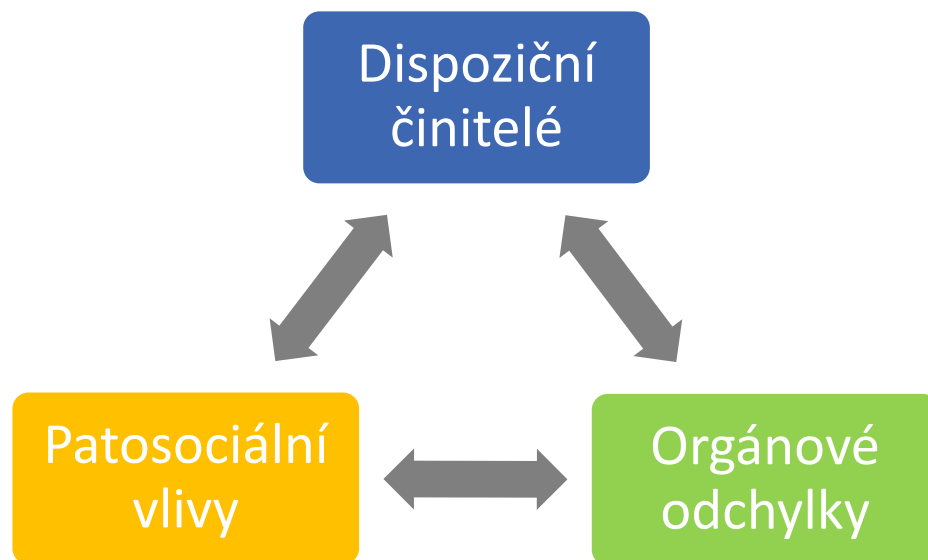
The background is a solid brown color with various colorful geometric shapes scattered across it. These shapes include circles, ovals, and elongated rounded rectangles in shades of cyan, green, orange, red, and light blue. Some shapes are overlapping, creating a layered effect.

ETIOLOGIE KOKTAVOSTI

SKUPINA ČÍSLO 2

MULTIFAKTORIÁLNÍ VYMEZENÍ

- S koktavostí se můžeme setkat u všech věkových skupin, u všech národů a v celé historii lidstva
- Na etiologii se podílí celá řada příčin => není snadné vymezit konkrétní příčinu
- Vzájemné prolínání příčin

PEUTELSCHMIEDOVÁ

- Názory již překonané
 - Anomálie jazyka
 - Porucha vztahu matka-dítě

- Názory přetrvávající
 - Psychotrauma (šok, úlek, negativní zážitek)

- Názory aktuální
 - Dědičnost
 - Poškození CNS

GENETICKÉ PREDISPOZICE

- Nejčastější příčina (40-60%)
- Obecně lze říci, že aby ke vzniku kocktavosti došlo, je nutné, aby k dědičným faktorům přibyly i další okolnosti
- *Dispozice + trauma = kocktavost (Kutálková)*
- Častěji u chlapců (3:1)

SOCIÁLNÍ PROSTŘEDÍ

- Sociální prostředí nemusí být přímým viníkem, ale podílí se jakožto **fixující činitel**
- Kvůli nedostatku informací jak jednat s člověkem s koktavostí mohou rodiče vytvořit koktavost s vývojové dysfluenci
- Tradičně se za příčinu považuje levorukost – konkrétně ne levorukost sama o sobě, ale snaha přeučit leváka; případně je možná i ambidextrie

PSYCHICKÉ PROCESY

- Jsou spjaté se sociálním prostředím
- Patří také mezi fixační faktory než-li mezi primární
- Koptavost vzniká na základě jakéhosi psychotraumatu, šoku, negativních zážitků, strachu...
- Temperamentní rys
- Koptavost jakožto respondentní chování = zpětná reakce na únikové či vyhýbavé chování, zahanbení, méněcennost
- Porucha interakce – souvisí s krizí vztahu matka-dítě v období vývoje řeči

ORGÁNOVÉ ODCHYLKY

- Příčiny lokalizované v korových a podkorových oblastech mozku

Další:

- Metabolické poruchy
- Narušená sluchová zpětná vazba
- Vegetativní labilita
- Vrozená řečová slabost
- Irelevantně se uvádí vícejazyčná výchova – děti ve většině případů koktají v obou dvou jazycích
 - V případě častějších symptomů u jednoho z jazyků může jít o příčinu strachu používat určité hlásky či slabiky onoho jazyka

ZDROJE

- Literatura:

1. Klenková, J. (2006). *Logopedie: Narušení komunikační schopnosti, logopedická prevence, logopedická intervence v ČR, příklady z praxe* (Vyd. 1.). Praha: Grada.
2. Lechta, V. (2004). *Koktavost: Komplexní přístup* (1. vyd.). Praha: Portál.
3. Lechta, V., & Wdowyczynová, M. (2011). *Když naše dítě nemluví plynule: Koktavost a jiné neplynulosti řeči* (Vydání první.). Praha: Portál.

- DP:

- https://theses.cz/id/bl8s6t/Diplomov_prce_Miloslava_Librov1.pdf
- <https://is.muni.cz/th/a8d5c/DIPLOMOVAPRACE.pdf>

Patofyziologie

Michaela Hamanová

Adéla Hanzliková

Zuzana Vágnerová

Veronika Špiritová

Anna Kománková

- Vývojová dysfluence
- Incipientní kóktavost
- Fixovaná kóktavost
- Chronická kóktavost

Vývojová dysfluence

- Vyskytuje se kolem 3. – 4. roku
- Fyziologický jev
- Způsobeno velkým a rychlým nárůstem slovní zásoby
- Opakování slov, vsuvky a opravy vět, které nejsou kompletní
- Děti si ji neuvědomují – nebojí se mluvit před lidmi

X chybí tenze a námaha

Rizikové faktory

Pohlaví

Věk

Genetické faktory

Doba od vzniku koktavosti

Proměnlivost v čase

Úroveň foneticko – fonologické roviny

Opoždění nebo naopak nadprůměrný rozvoj jazykových rovin (lexikálně-sémantické, foneticko-fonologické) v době vzniku koktavosti.

Intenzita obtíží, ve smyslu počtu neplynulostí, neznamená perspektivu návratu k plynulé řeči.

Incipientní koktavost

- Vyskytuje se mezi 5. – 6. rokem
- První stádium koktavosti (vznik z vývojové dysfluence)
- Do šesti měsíců trvání je to fyziologický jev
- Opakování je častější a delší
- Pozorujeme občasné vyhýbání zrakovému kontaktu a frustraci

Fixovaná koktavost

- Výskyt mezi 7. – 13. rokem
- Druhé stadium koktavosti (vznik z incipientní dysfluence)
- Psychická tenze – vyhýbavé chování, strach
- Již se vyskytuje narušené koverbální chování (mrkání, přešlapování, sahání na obličej, oblečení)

Chronická koktavost

- Zafixované chování
- Velká psychická tenze – logofobie
- Obtížná terapie

Projevy v řeči

- Prodlužování
- Narušené dýchání
- Pauzy – doprovázené emocemi, červenáním
- Parafrázie – opisování slov
- Embolofrázie – mluvní vmetky

Projevy v chování

- Narušené koverbální chování
- Třes – svalstvo kolem úst vibruje
- Vyhýbání zrakovému kontaktu
- Strach z mluvení - logofobie

Zdroje

1. improvizovaného rozhovoru na dospělého jedince s koktavostí [online]. Brno, 2010 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/a8d5c/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Jan MAREŠ.
2. VESELÁ, Jana. Analýza logopedické intervence u dětí s incipientní koktavostí [online]. Brno, 2016 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/zwran/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Barbora CHLEBORADOVÁ.
3. VÝLETOVÁ, Kristýna. Ovlivňování vývojové dysfluence v předškolním věku [online]. Brno, 2009 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/b14en/>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Jiřina KLENKOVÁ.

DIAGNOSTIKA KOKTAVOSTI

- Důležité zohlednění věku (u dětí předškolního věku – popis obrázků, děti školního věku – upravený text, u starších řízený rozhovor)
- Většinou řízený rozhovor (spontánní mluvní projev)
- Audiozáznam (může rodič přinést z domu)
- Spolupráce pracovišť (logopedie, foniatrie, neurologie, psychologie)
- Analýza symptomů, koverbálního chování, příčiny, fyzické tenze, psychické tenze a dysfluence
- Záznamový arch – balbutiogram
- Diferenciální diagnostika – odlišit koktavost od breptavosti

BALBUTIOGRAM								
Jméno a příjmení			Datum narozeni:			Věk: r. m.		
Dýchání (stupeň)		Fonace (stupeň)		Artikulace (stupeň)		Prozódie (stupeň)		
☐ nepravdivelné ☐ mělké ☐ hlasitý vdech ☐ dýchací spazmy ☐ narušené dýchání i v klidu ☐ jiné:		☐ tvrdé hlas. začátky ☐ inspirační tvorba hlasu ☐ nepřirozené vysoký hlas ☐ nepřirozené nízký hlas ☐ kolísání výšky ☐ dysfonie ☐ jiné:		☐ nepřirozené artiku- lační postavení ☐ nazalizace ☐ dyslalie ☐ problémové hlásky: ☐ jiné:		☐ přízvuk: ☐ tempo: ☐ melodie: ☐ rytmus:		
KLINICKÝ OBRAZ								
Dysfluence (%)			Nadmerná námaha (stupeň)			Psychická tenze (stupeň)		
☐ R1 – repetice částí slov/slabik ☐ RS – repetice celých slov ☐ RSZ – repetice slovních zvrátů ☐ P – prolongace ☐ I – interjekce ☐ TPA – tichá nespr. lokaliz. pauza ☐ PRER – přerušované slovo ☐ NEK – nekompletní slovní zvrát ☐ OP – oprava ☐ jiné:			☐ b – blok ☐ nakoch – Naruš. koverb. chování (5 nejvýraznějších symptomů NaKoCH, s etiologií NN – symptom, stupeň): 1. 2. 3. 4. 5. ☐ jiné:			☐ Vch – vyhýbavé chování ☐ Lo – logofobie ☐ nakoch – Naruš. koverb. chování (3 nejvýraznější symptomy NaKoCH, s etiologií PT – sym- ptom, stupeň): 1. 2. 3. ☐ situační PT (3 nejtěžší kom. sit.): ☐ jiné:		
% dysfluenci:		IK:	IA:	IZ:	Frekvence dysfluenci/min:			
Balbutiograf								
% dysfluenci								
Úlohy	1. šepot	2. simultánní řeč	3. zpěv	4. automa- tismy	5. repro- dukce	6. dokončo- vání vět	7. čtení/po- pis obrázků	8. spon- tánní řeč
Závěr:	Vývojová dysfluence ☐		Incipientní koktavost ☐		Fixovaná koktavost ☐		Chronická koktavost ☐	
Jiné:								
Datum:				Vyšetřil:				

TESTY

- Dotazník doplňování vět podle Chmelové a Redona („Nejvíc ze všeho bych chtěl...“, zjišťují psychickou tenzi)
- Modifikovaná Ericksonova škála postojů ke komunikaci
- LCB škála
- SEA – škála (sebehodnotící škála pro balbutiky, „Jak je pro tebe těžké telefonovat s dědečkem?“)
- Test postojů ke komunikaci (35 otázek, odpověď ano/ne)
- Škála A-19 (19 otázek, odpověď ano/ne)
- Dotazník pro rodiče/pedagogy
- Dotazník pro děti
- Dotazník pro chronické balbutiky
- Van Riperovo kritérium – pokud jedinec zopakuje v rámci souboru 100 slov slabiku více než dvakrát tak se jedná o koktavost, pokud dojde k více než dvěma zopakováním v rámci jednoho slova jde o koktavost, u prolongací platí pravidlo, že pokud prodloužení trvá více než jednu sekundu jedná se o koktavost

Zahraniční testy

- Test od Childhood Stuttering
- SSI-4 (Stuttering Severity Instrument)
- BAB (KiddyCAT)
- OAES

Škála	Závažnost symptomu
0	Symptom se nevyskytuje: to je maximální cíl terapie.
1	Lehký stupeň (laikem je obvykle nepostřehnutelný, logoped jej při diagnostice identifikuje): obvykle si tohoto stupně všimnou jen profesionálové (logopedi, příp. psychologové, lékaři); často si obtíží na tomto stupni není vědom ani člověk s koktavostí.
2	Střední stupeň (je nápadný do té míry, že ho postřehne i laik): zde už jde o nápadný projev, jehož rušivý vliv ještě více znásobuje vliv zakoktání, a je třeba ho akutně korigovat.
3	Těžký stupeň (interferuje s komunikačním záměrem až do té míry, že dostane posluchače do rozpaků): běžný komunikační partner má dilema, jak správně zareagovat.
4	Velmi těžký stupeň (příznak je tak vystupňován, že může znemožnit realizaci komunikačního záměru mluvícího nebo znemožnit dekodování informace ze strany posluchače). Opakovaná nerealizace komunikačního záměru může vést k velmi vážné frustraci člověka s koktavostí, ale i jeho nejbližšího okolí.

Tabulka 1: Škála hodnocení symptomů koktavosti (Lechta, 2010, s. 125)

ZDROJE

- [Test of Childhood Stuttering \(TOCS\) \(pearsonclinical.ca\)](http://pearsonclinical.ca)
- Listy klinické logopedie [01.pdf \(aklcr.cz\)](http://aklcr.cz)
- [Bakalarka Neumannova.pdf \(muni.cz\)](http://muni.cz)
- Jiřina Klenková, Logopedie
- Viktor Lechta, Koktavost
- [Diplomova prace Eliska Pavlasova.pdf \(muni.cz\)](http://muni.cz)

Terapie

Fonograforytmika, fluency shaping

ÚVOD

- neznáme-li příčinu narušení plynulosti řeči, nemůžeme ji odstranit (pouze potlačit příznaky)
- v současné době se všeobecně preferují vícedimenzionální přístupy, přičemž se terapeutické těžiště volí podle specifik konkrétního případu (Lechta, 2004)
- 2 nejvýraznější proudy:
 - terapie tvarování plynulosti (fluency shaping therapy)
 - terapie modifikace koktání (stuttering modification therapy)

FONOGRAFORYTMIKA

- propojení pohybu se čtením a rytmikou
- metoda vychází z klinického obrazu koktavosti, v němž dochází k průniku symptomů dysfluence, nadměrné námahy a psychické tenze
- jejím vlivem by měl jedinec postupně získávat kontrolu nad svým mluvním projevem, také dochází k synchronizaci pravo - a levohemisférových procesů
- vliv na všechny jazykové roviny
 - foneticko-fonologická rovina - proces fonologického uvědomování - analýza, syntéza
 - morfologicko-syntaktická rovina - plánování stále složitějších vět
 - lexikálně-sémantická rovina - vyhledávání pojmů
 - pragmatická rovina - nácvik dialogů

FONOGRAFORYTMIKA

- podle Lechty: Koktavost je výsledkem asynchronnosti pravohemisférového (paralingvistického) a levohemisférového (lingvistického) systému, který vzniká obvykle postupně z normálních vývojových neplynulostí na základě zážitku časového tlaku a zážitku ztráty kontroly nad způsobem realizace své vlastní promluvy.
- terapie je účinná pouze když je skloubená s metodami zaměřenými na psychickou tenzi a nadměrnou námahu
- při realizace Lechta postupuje tak, že při pomalém rytmickém hovoru se integrují paralingvistické procesy (graforytmika) s lingvistickými procesy (fonologie, koncipování výpovědi) do jednoho a současně se eliminuje začátek časového tlaku

ETAPY

- **1. ETAPA - FONOLOGICKÁ ANALÝZA SLOV NA SLABIKY**
 - rytmické vytleskávání podle slabik (dostatečně pomalé tempo)
 - také možný tlukot paliček, vybubnování, ...
- **2. ETAPA - PŘIČLENĚNÍ GRAFICKÝCH EKVIVALENTŮ SLABIK**
 - grafické znázornění slabik - obloučky
- **3. ETAPA - PŘIČLENĚNÍ GRAFICKÝCH EKVIVALENTŮ SLOV**
 - grafické znázorňování slov - čára za slova, věty, dialog
- **4. ETAPA - PRAGMATIZACE**
 - grafické znázorňování vět - čáry za věty
 - využívá se laserové ukazovátko - čára za větou

- **5. ETAPA - IMAGINACE**

- přechod k plynulé řeči bez jakékoliv pomůcky

- **6. ETAPA - FIXACE**

- plynulá komunikace v konkrétních komunikačních situacích
- více účastníků konverzace
- nácvik v ambulanci

- **7. ETAPA - TRANSFER**

- nácvik plynulého mluveného projevu mimo ambulanci (v neznámém prostředí)

FLUENCY SHAPING (TERAPIE TVAROVÁNÍ PLYNULOSTI ŘEČI)

- vznik: 60. - 70. léta 20. století
- představitelé: Perkins a Curlee (zakladatelé)
- klade důraz na osvojení plynulosti řeči a redukci neplynulosti v řeči
- využívá: pomalé tempo mluvení, rytmižaci, měkký hlasový začátek, opožděnou zpětnou vazbu - DAF
- klient se učí mluvit plynule, bez koktavosti, a to v klinických i přirozených situacích
- terapie usiluje o navození jistého způsobu plynulé řeči a jeho postupnou fixaci a rozšiřování, a to prostřednictvím operačního podmiňování
- průběh terapie: řeč i přechod mezi slovy je v první fázi zpomalen → změní se tempo a přidá se měkký hlasový začátek, který podpoří dýchání, fonaci a artikulaci → zkracuje se délka promluvy (na 2 až 5 slabik) → díky tomu vznikají pauzy, které klient využívá pro hluboký nádech

- Fluency Shaping Techniques - YouTube

- cílem není snadněji koktat ale “plynuleji mluvit” (na rozdíl od terapie modifikace koktavosti “snáze koktat”)

Cíle terapie	
SMT	FST
<p>Výrazná pozornost věnovaná redukci strachu z řeči a vyhýbavému chování.</p> <p>Rozvíjení spontánní plynulosti, kontrolované plynulosti řeči nebo akceptovatelné koktavosti. Klient se učí být plynulejší různými technikami modifikujícími jeho koktavost.</p> <p>Podpora plynulosti řeči redukcí strachu a vyhýbavého chování. Užívání různých technik modifikujících koktavost.</p> <p>Minimální pozornost věnovaná základním komunikačním dovednostem.</p>	<p>Malá pozornost věnovaná redukci strachu z řeči a vyhýbavému chování.</p> <p>Rozvíjení spontánní plynulosti nebo kontrolované plynulosti řeči. Klient se učí mluvit plynule, bez koktavosti, a to v klinických i přirozených situacích.</p> <p>Udržování plynulosti modifikací způsobu řeči, nezbytnost obnovy plynulosti řeči do původního řečiště. Zvládání nepředvídaného.</p> <p>Minimální pozornost věnovaná základním komunikačním dovednostem.</p>

ZDROJE

Akademické práce:

- DEZORT, Jan. *Koktavost - návrh komplexního diagnostického a terapeutického programu pro dospělé s koktavostí s důrazem na desenzibilizaci, recidivu a následnou péči*. Praha, 2019. Dizertační práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce doc. PaedDr. Jiřina Klenková, Ph.D.
- HOLOVSKÁ, Iveta. *Vliv koktavosti na utváření sociálních vazeb*. Brno, 2014. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita. Vedoucí práce PhDr. Ilona Bytešníková, Ph.D.
- FUNDOVÁ, Eliška. *Vývoj plynulosti řeči u dětí školního věku*. Hradec Králové, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové. Vedoucí práce Doc. PaedDr. Karel Neubauer, Ph.D.

Knižní publikace:

- Klenková, J. (2006). Logopedie. Grada Publishing.

Youtube videa:

- <https://www.youtube.com/watch?v=WkrAflEoZdU>
- <https://www.youtube.com/watch?v=XKUqrQIDGpw>

Ostatní:

- <https://stuttering-therapy.com/2016/10/17/stuttering-modification/>
- <http://dspace.specpeda.cz/bitstream/handle/0/870/14-17.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Stuttering modification therapy

Terapie modifikace koktavosti

- Vznikla na začátku 20. století
- Zaměřuje se na modifikaci momentu zakoktání na mírnější formu.
- Směřuje k tomu, **aby jednotlivá zakoktání byla cíleně zpracována.**
- Cílem je rozpoznat zakoktání již předem a pomocí techniky ho již před jeho vlastním projevem zpracovat a dokončit kontrolovaně a plynuleji.
- Terapie se snaží odstranit negativní pocity a postoje balbutika.
- Nevhodné pro: balbutiky s vysokou mírou koktavosti a balbutiky s nedostatečným vnímáním symptomů

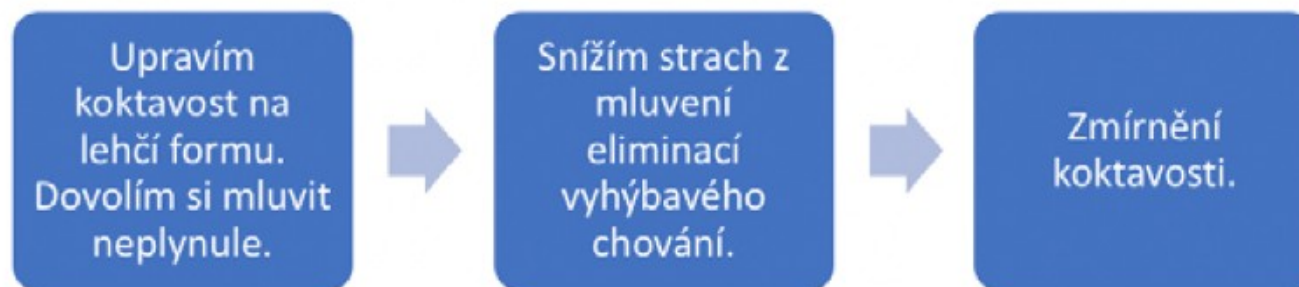
Pravidla

- Kontrolované koktání představuje techniku, která vychází z jednoduchých pravidel:
- Pauza před každým zakoktáním: ta slouží k přípravě na nový artikulační pohyb a k vědomé fonaci s tichým a měkkým hlasovým začátkem.
- Tichý a měkký hlasový začátek: hlasivky začínají kmitat s co možná nejmenší amplitudou.
- Protahování odpovídající samohlásky (zpočátku jednu sekundu): hlas na začátku ztišený je postupně zesilován do normální hlasitosti.

•
skytu vyhýbání se mluvení,
což povede ke zmírnění koktavosti

Obrázek 1: Provázanost strachu ze zakotání a zhoršení neplynulosti

Charles Van Riper

- Byl balbutik a mnozí odborníci ho považují za „krále koktavých“
- Vyvinul nejvlivnější a nejpoužívanější ze všech přístupů modifikace koktavosti – podle něj se nazývá Van Riperova metoda
- Přetrvává již od roku 1932
- K dalším zastáncům této terapie také patří: O. Bloodstein, E. Conture a J. V. Sheehan.

Cíl terapie

- Hlavním cílem Van Riperova programu úpravy koktavosti je **redukovat strach**, obavu před zakoktáním eliminací vyhýbavého chování.
- V poslední etapě léčby by se měl balbutik změnit natolik, že již postrádá jakékoliv známky neklidu a impulsivně-emotivního jednání.
- Nevyhýbá se komunikaci a udržuje si plynulé tempo řeči byť i se známkami koktání.

MIDVAS

- Program MIDVAS založil Van Riper a výrazně tím ovlivnil terapii koktavosti v USA na více jak dvacet let.
- Cílem terapie je změnit postoj pacienta k vlastní řeči tím, že modifikujeme nejprve postoje a následně až projevy.
- **Motivace:** utvořit podmínky, aby byl pacient motivován a aktivně se terapie účastnil.
- **Identifikace:** analýza pacientovy řeči pomocí videonahrávky, audionahrávky nebo zrcadla. Pacient nejprve analyzuje řeč někoho jiného, poté až svou vlastní.
- **Desenzibilizace:** pacient by měl prožívat méně úzkosti při momentu zakoktání a postupně se stávat méně citlivým na projevy koktavosti. Dále by měl rozeznávat faktory, které zvyšují riziko zakoktání a omezit jejich vliv.
- **Variace:** oslabení a „zrušení“ starého vzorce a posílení nového, což vede k akceptovatelnějšímu způsobu neplynulosti řeči.
- **Aproximace:** nejzdařilejší vzorec, který nejméně upoutává pozornost posluchače, se stává tím nejčastěji používaným.
- **Stabilizace:** Posílení nového vzorce řečového projevu v nejrůznějších situacích, které se postupně stávají náročnějšími

Zdroje

- Listy klinické logopedie: časopis Asociace klinických logopedů ČR [online]. Praha: AKL ČR, 2021- [cit. 2022-28-02]. ISSN 2570-6179.
- Klenková, J. (2007). *Terapie v logopedii*. Masarykova univerzita

ORGANIZACE

České organizace

- NEKOKTAM!.cz

<https://www.nekoktam.cz/>

- AKL – Asociace klinických logopedů

https://www.nzip.cz/clanek/448-asociace-klinickyx-logopedu-ceske-republiky-akl-cr?fbclid=IwAR2Z0BFJMkHGD4_Obto6UI7jS_FC8eba1y4XxqqLC5EKrHaVnSrlDOHfClw

- Bezkoktani.cz

https://bezkoktani.cz/?fbclid=IwAR0MZu_YXUEA4D9zs7A7Uup_MIjHmH9oz3EVAmeh6vckqBuaA4bWttZ4UYQ

- BALBUTIK.cz

<https://web.archive.org/web/20100523092530/http://www.balbutik.cz/>

- Balbuticka.komunita.cz

<http://balbuticka.komunita.cz/?fbclid=IwAR0qjWxTytao1nxLCo2syp6zdDJ8hwEZKOfgd4SlvaldJZX1vhlqmVVLGBs>

AKL

asociace klinických logopedů

- AKL ČR - vznikla v roce 1991 na základě iniciativy logopedů sdružovat logopedické pracovníky ve vlastní organizaci, neboť v resortu zdravotnictví byly do té doby komory pouze pro lékaře. Asociace publikuje odborný časopis. Zajišťuje disciplinární opatření za porušení či nedodržení povinností vyplývajících ze Stanov AKL ČR nebo z Etické charty logopedické. Předsedkyní je PaedDr. Irena Cudlínová

Zahraniční organizace

- The Stuttering Foundation
<https://www.stutteringhelp.org/>
- SAY: The stuttering association for the young
<https://www.say.org/>
- ISA: International stuttering association
<https://www.isastutter.org/who-we-are>

The Stuttering Foundation

- V roce 1947 se Malcolm Fraser, který byl sám balbutikem, rozhodl pomoci lidem s koktavostí. Potkal se s Doktorem Charlesem Van Riperem, aby projednali založení neziskové organizace za účelem pomoci lidem s koktavostí. Tato organizace se stala dnešním Stuttering Foundation of America. Jeho cílem bylo poskytnout nejlepší a nejaktuálnější informace, prevenci a nejúčinnější dostupnou léčbu.

Sociální sítě

Facebook

- ČAK: Česká asociace pro koftavost

Instagram

- balbucz
- Logochvilka

Youtube

- <https://www.youtube.com/channel/UCAqllJj8k3ZxfCNBQhL1FaA>

TikTok

- https://www.tiktok.com/@mimidarlingbeauty/video/7053836274506960133?_t=8Q3YjfkGtF7&_r=1

VIDEA

Ilona Kejklíčková: Za koktavost může často čert a Mikuláš

- <https://www.youtube.com/watch?v=Tl2tVv9iZ8I>

Počkej na mě – 1.část

- https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=Pv-5NdEsy-I&fbclid=IwAR2PfHiHHcBuPeqRfH0XwpAGouUltCXJv5jwflIGV_I3Z9RlHNUpV8tgsX0

Stuttering Sample

- <https://www.youtube.com/watch?v=3Rz18q3p-zY>

Diplomové práce

- Využití prvků muzikoterapie v terapii balbuties

<https://is.muni.cz/th/knnqc/?fbclid=IwAR24XQG1Apo5XcrPu1USA51Auv8qN1KmWC0Yd6nYBEQqMtkECps19v7mXC4>

- Koktavost a sociální fobie

<https://is.muni.cz/th/r4pyi/?fbclid=IwAR2PfHiHHcBuPeqRfH0XwpAGouUltCXJv5jwfIGV It3Z9RIHNUpV8tgsX0>

- Terapeutické přístupy k rozvoji pragmatické jazykové roviny u dospělých osob s koktavostí

https://is.muni.cz/th/h0reo/?fbclid=IwAR2tvVY7sbz1ptDMVRNLU3aeshsB_3lDux7BLdL5qsBy3rwTXBAEHHnT5kM

- Specifika komunikace osob s balbuties v sociální interakci

<https://theses.cz/id/yyfhys/18619701?fbclid=IwAR3LYHweWToydlBvgOk40CR9urLuqqSon7lmjMqmH32AkCMXDHoE5bNrA5Y#page53>

OSOBNOSTI

- Joe Biden
- Emily Blunt
- Marilyn Monroe
- Elvis Presley
- Charlie Sheen
- Tiger Woods
- Lewis Carroll
- Isaac Newton
- Winston Churchill

22. října – Mezinárodní den koktavosti

22. říjen byl roku 1998 vyhlášen Mezinárodním dnem porozumění koktavosti (International Stuttering Awareness Day). Komunity lidí trpících poruchami plynulosti řeči a odborníci na tuto problematiku po celém světě se v tento den zapojují do kampaně, která má změnit postoje veřejnosti vůči lidem s tímto handicapem a odbourávat jejich společenskou diskriminaci.

Zásady komunikace s jedincem s balbuties

- Nedoplňujte pacienta, nenapovídejte mu.
- Nebud'te netrpěliví.
- Udržujte přirozený zrakový kontakt.
- Snažte se neupadat do rozpaků a nevyvolávejte pocit časové tísně.
- Kontrolujte vlastní mluvení projev.
- Nesnažte se o zjednodušení výpovědi.
- Nesnažte se radit -> může vyvolat hlubší blokádu řeči.
- Nedávejte najevo soucit.